

שבת

ליקוט בעניני שבת מתוך שיחות שנאמרו
במשך השנים, ומהם שנכתבו ע"י אחד
השומעים.

ניתן להשיג
את הספר דברי חיזוק והדרכה
ואת החוברות בכתובות דלהלן

זכרון יעקב: רח' הזית 2 משפ' גריינמן

בני ברק:

פ. כץ: רח'
גניחובסקי 21
משפ' פרידמן
0527668996

רח' רנזנהיים 7
משפ' גריינמן
0527183997

הלפרין 1
קומה ב'

רבי עקיבא 54
משפ' שכטר

רח' אלחריזי 3
משפ' פוליקמן

חידושי הרי"מ 3
קומה ב'

אחיסמך

הרב י. זילבר 03-6188879
הרב י. קול: 0556792223

אזור הנגב

הרב א. קארני:
0548530503

מודיעין עלית:

הרב א. אייזנר
05331-09964
ניתן להשאיר הודעה

ירושלים

הרב לובצקי
0533147220

תוכן הענינים

השפעת השבת של היחידים.....	א
המתחזקים בדקדוק בשמירת השבת הם המשפיעים על הכלל.....	א
היחידים שישבו בחושך לאור נרות החשמל ובלי מקרר.....	א
שמירת שבת - האתגר הוא לעמוד בשעת לחץ.....	ב
הקדמה בענין מעלת דורות הקדמונים.....	ב
דברי המדרש על דוד ושאול.....	ג
"איש כלבבו" – לעמוד במצבי לחץ.....	ד
בין מאה למאה "ואחד".....	ה
לעמוד בעוד "חמש דקות" של לחץ.....	ה
מסירות נפש.....	ו
המכשולות שבשמירת שבת - בעקבות הלחץ.....	ו
כיבוד השבת בזמן שאין זה ברור מאליו - הוכחה על כל מהלך החיים.....	ז
העמידה בנסיון מלמדת על כל מהלך חייו.....	ז
להתבונן לפני הנסיון.....	ז
לעשות "מעט יותר ממה שמוכרחים".....	ח
מאה ואחד פעמים כמשל למי שעושה "קצת" יותר ממה שיכול.....	ח
רבי פרידה הפך את כל העולם ע"י פעם אחת שלמד שוב עם.....	ט
מעלת דורות הראשונים נשיאה בעול.....	י

י.....לזכור את ההבדל העצום שב"מעט" יותר.
 יא.....הקב"ה בחר בעם ישראל כי הם מסוגלים להתמסר יותר.
 יא.....מסירות נפש – הכח שהחזיק את עם ישראל.
 יב.....קדושת יום השביעי - לנצל את המתנה.
 יב.....לנצל את הזמן בימי שישי ובשב"ק.
 יד.....לשמוח בקשיים שבקיום המצוות.
 טו.....לצמצם את ה"בדיעבד".
 טו.....בדרך שאדם רוצה לילך – אפילו בדיעבד.
 טז.....השמחה שבקיום המצוות נותנת את הכח כשמגיע קושי.
 טז.....עבודת השם בשמחה.
 יז.....החלק החול והגשמי של סעודת שבת.
 יז.....לשקול כבוד שמים בכל פעולה.
 יח.....זהירות בענין חיוב המצוות לנשים.
 יט.....קדושה של שבת.

השפעת השבת של היחידים

כך הדבר ישפיע על העולם כולו. - ומסופר שכשהיה פעם שאלה על איזה ניתוח, אמר החזו"א להגר"י ברטלר שיבא ללמוד הלכות טריפות על האיבר הזה וזה ישפיע. - עוד היה מעשה באשה אחת שהפילה פעמים רבות והלך ללמוד את סוגית נפלים בש"ס (חזו"א) אבן העזר סימן קט"ו), כדי שבזכות זה יתקיים הוולד, וכך היה. - בכל תחום שאנו מתקדמים בו, הוא משפיע על העולם, "בהשתפך רוח טהרה בעולם".

היחידים שישבו בחושך לאור נרות החשמל ובלי מקרר

הנבואה האחרונה שנאמרה בידי מלאכי היא ההוראה אחרונה שנמסרה לדורות עד ימות המשיח, וכתוב שם חזקו עלי דבריכם וגו' ונלמד מזה שבכל הדורות עד ימות המשיח תהא הרגשה שהמאושרים והמצליחים הם הזדים, ואז נדברו יראי ד' וגו', ובכל דור היחידים האלו בונים את הדור החדש, וחוזרים הנסיונות לדור החדש כל דור לפי ענינו, ובכל הדורות היתה ההרגשה הזו ליחידים יראי ד' וחושבי שמו ומתרגמיהן ולדמחשבין לִיקָא שמיא.

והנה בדור קודם היו יחידים שישבו לאור נרות בלילות השבת ובלי

המתחזקים בדקדוק בשמירת השבת הם המשפיעים על הכלל ישראל

כתב החזו"א "ואם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים, מהרהורי עבירה וכפירה וכיו"ב בשפע קדשם, בהשתפך רוח טהרה בעולם, ובסביבות בעל תורה אמיתי הדבר ניכר לעינינו השפעה מרובה על אנשים הרבה, מה שכל השתדלות מעשית לא תשיגנה, וכמו כן יש רשמים על הרחוקים שאין עין הרואה מרגשת במ לדקותם". - הוה עובדא שבאו לפני החזון איש שיש אדם שמשקה את שדהו בשבת ברחוב של החרדים בפתח תקוה, ובאו לשאול כיצד להשפיע עליו אם ע"י הפגנה וכיו"ב, החזון איש חשב הרבה, ולבסוף אמר להם, אתם מטלטלים בשבת ? אם אתם לא תטלטלו בשבת ההוא יפסיק להשקות. - וכן מסופר שבאו לפני החזו"א על איזה מקום שיש מכשולות בצניעות, ואמר להם תלבשו מעיל ארוך וע"י שתלבשו מעיל ארוך זה ישפיע על הצניעות של האחרים. - וכן בכל ענין שאנו מתחזקים בין בתורה בין בהתרחקות ממחלוקת ובין באהבת הבריות וכו', ככל שאנו נתחזק לעצמנו

על הדור הקיים הן באופן טבעי והן באופן סגולי, ואין צ"ל בעולמות העליונים כאשר ראינו בחנניה מישאל ועזריה ששלשה בני אדם שלא השתחוו לצלם הרגישו את כל העולם כולו, ואף כאן העומדים בפרץ ואינם נגררים אחר הזרם, ונשארים בפשטות של תורה מתוך הדחק בהצנע להבין ולהשכיל, בדקדוק המצוות וחינוך הבנים בפשטות ובענוה בלי להתבלט בלי להרשים, הם המה יראי ד' וחושבי שמו אשר עליהם נאמר והיו לי ליום אשר אני עושה סגולה.

מקרה, והם העמידו דור ששומר שבת ע"י גנרטורים בס"ד, ובאותה תקופה היו נראים בעיני כולם כרחוקים מן הישוב, וכן ה' הדבר בשמירת שביעית כהלכתה, ועל כולם עסק התורה לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא שבדור קודם ה' הקשר של הגמ' עם ההלכה רופף, וספר חזון איש ה' כספר החתום, והיום נתרכו ספסלי ביהמ"ד ההולכים לאורו להגיע אל האמת.

והנה מלבד ההשפעה של קיום התורה לדור העתיד, יש לזה השפעה גם

שמירת שבת – האתגר הוא לעמוד בשעת לחץ

טועה, וכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, יש כאן דקדוק למה כתוב אינו אלא טועה היה צריך לומר הוא עברייני! אם הוא לא חטא ואתה אומר שהוא חטא, עבירה היא ולא טעות.

והתשובה היא שהתורה הציגה לנו את מעשיהם בצורה כזו, כדי שנלמד מזה, איך להתנהג בחטאים, ומה קורה מחטאים, וכמו שכתוב שדוד חטא כדי ליתן "פתחון פה לבעלי תשובה", התורה הציגה את הדברים כך כדי שנלמד מזה מה שיש לנו ללמוד מזה,

הקדמה בענין מעלת דורות הקדמונים

יש כאן להקדים, שצריך לזכור שרגילים שכשאנחנו מדברים על שאול המלך אין זה במהלך המחשבות שלנו, לא כשמדברים על נביאים ולא על תנאים ולא על אמוראים, זה לא במחשבות שלנו, זה מושגים אחרים, ועניינים אחרים אנשים אחרים בכלל לא בהלך המחשבה שלנו, והנה הגמ' אומרת כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, וכן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא

יהיה הכנה, וכמו שאדם גדול וילד קטן לומדים בראשית ברא וזה הכל זה אותו "בראשית" – בשאר חכמות אין כזה מושג, מה שילד בכיתה ה' מבין אי אפשר ללמד ילד בכיתה א', אין לזה שפה.

דברי המדרש על דוד ושאול

כתוב שכששמואל מינה את שאול למלך הוא אמר לו אני יורד אליך לגלגל חכה לי שבעה ימים, והיה צריך לעשות מלחמה עם פלשתים, והגיע היום השביעי אחרי הצהריים ושמואל לא מגיע, ושאול מחכה ומחכה, והעם כבר התחיל לברוח, "ויפץ העם מעליו", הציבור כבר הולך ובורח, אמר שאול תביאו לי להקריב את העולה אני רואה שהוא לא מגיע אני חייב להקריב את העולה, כשהוא גמר להקריב את העולה הגיע שמואל, אמר לו דיברנו שתחכה לי, אמר לו שאול "אתה לא באת למועד הימים" כבר נהיה מאוחר, ופלישתים נאספים ופני השם לא חיליתי, שעוד לא הקרבתי את הקרבן כבר ממש מאוחר, "ואתאפק ואעלה העולה", התחזקתי נגד רצוני והעליתי העולה, סברתי שאני חייב לעשות את זה כבר, אמר לו שמואל "נסכלת", זה סכלות מצידיך, "ועתה ממלכתך לא תקום, ביקש השם לו "איש כלבבו", השם ביקש לו איש כלבבו,

ולכן זה רק "טועה", אתה לא עברייך כי התורה כתבה את זה בצורה שיתפרש כך כדי ללמוד מזה.

ובשחזר כותבים דברים על הנביאים ועל תנאים, הכל דברים שצריך ללמוד מהם כי רצו שנלמד מזה, והציגו לנו את הדברים בצורה החמורה כדי שנלמד מזה, אבל ודאי לא בשביל לחשוב שזה בכלל במערכת השכל שלנו, אנשים אחרים ומושגים אחרים, ואין לנו מה לחשוב בסברות מלאכים, אלא שהתורה רצתה שנלמד מזה, וזה גם חלק מחלקי התורה, כמו שבכל התורה יש הרבה הרבה דברים נסתרים, וכל התורה היא משל לפנימיות התורה, וכמו שילד ודאי לא מגיע לשכל של מבוגר, וידוע שהפרש בין המבוגר לאדם הגדול הוא הרבה יותר גדול מההבדל בין ילד למבוגר, הוא לומד יותר שנים ועובד יותר, והרי קיבלנו שבכל דור יש ירידת הדורות, וכל דור יודע לומר שבדור הקודם היו אנשים אחרים ומושגים אחרים, למה נטעה את עצמינו שיש מושג לחשוב, - ובדומה לזה רגילים לומר שאם לא פלאי התורה היה צריך להיות שכל מה שאנחנו מדברים בלימוד התורה זה דברים בטלים, כי איך יכול להיות שבכזה יחס גם לנו יהיה רשות להביע דעה, אבל היות והתורה היא העולם, עשו אותה בצורה כזו, שלכולם

מראשיהם, כלומר ואתם בצרה אף אני עמכם בצרה, [זה הסימן של העצים האלה], שנאמר עמו אנוכי בצרה... כיון שיצא היו הפלישתים קרבים ובאים וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות, אמרו לו ישראל דוד מה אנו עומדים, אמר להם מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט יד בהם עד שאראה ראשי האילנות מנענעים, אמרו לו אם אין אנו פושטים אנו יד בהם אנו מתים, אמר להם מוטב נמות זכאים וצדיקים ולא נמות רשעים, אלא אני ואתם נתלה עינינו לקב"ה, כיון שתלו עיניהם נענעו האילנות ומיד פשטו יד כמו שכתוב ויעש דוד וגו'.

אמר להם הקב"ה למלאכים, ראו מה בין דוד לשאול, שאול עומד ונשאל באורים ותומים והפלישתים באים עליו והניח את האורים ותומים וברח. וכן במלחמת עמלק כתוב ששאול אמר כי יראתי את העם ואשמע בקולם.

"איש כלבבו" – לעמוד במצבי לחץ

המודד של איש כלבבו שהשם רוצה, זה איך אדם עומד במצב של לחץ, זה המודד של איש כלבבו, כולם מחכים את השבעה ימים עד השקיעה, עד לפני השקיעה, אבל כשבא הלחץ, כבר מחליטים מעכשיו הקב"ה כבר לא

ואתה כבר לא תוכל להיות מלך, כי לא שמרת את ההוראה הזו, נכון שזה כבר היה לפני השקיעה וכבר הי' במצב לחץ, אבל ממלכתך לא תקום, זה לא "איש כלבבו".

ובמקום אחר כתוב במדרש שהשם אמר לדוד אל תלך לפלישתים עד שתשמע את קול הצעדה בראשי הבכאים, שזה סימן שהקב"ה יוצא לעזור לך, יצאו למלחמה ומגיעים פלישתים והעצים לא זזים, לא שומעים קול ולא שום דבר, והפלישתים כבר הגיעו קרוב קרוב ממש תוך ארבע אמות, והעם אמר לדוד תוך ארבע אמות זה כבר פיקוח נפש, איך אפשר לחכות, עכשיו אי אפשר לחכות, הם כבר ממש לידינו, ודוד אמר לא! השם אמר שלא, מוטב שנמות זכאים ולא נעבור על מה שהשם אמר, אז מה נעשה, נתלה עינינו לשמים, כיון שתלו עיניהם לשמים, אז התחילו האילנות ...

וזי"ל המדרש ויהי כשמעך את קול הצעדה בראשי הבכאים, אמר לו הקב"ה אל תעלה אלא מאחוריהם, ואין לך רשות לפשוט יד בהם אפילו קרובים לך עד שתראה את ראשי הבכאים מתנענעים, ולמה נתן לו סימן לעלות מראשיהם ולא מאחוריהם, [כנראה סימן בעצים מראשיהם ולא מאחוריהם], אמר רבי ברכיה, שכולם מלאים קוצים

לגמרי, זה האיש כלבבו, ועל זה שמדברים כאן על החמש דקות האלו.

וגם בזה צריך להתבונן כל אחד יודע באיזה דברים יש לו לחץ, וצריך לזכור שלא להחליט לקב"ה עד מתי הוא יכול לעזור, ולהתגבר את ה"עוד משהו", כי זה "האיש כלבבו".

לעמוד בעוד "חמש דקות" של לחץ

זה נמצא בכמה סוגי דברים שנפגשים בענין הזה, כמו שכתוב אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת, רק אחד, [אף שיש כזה מושג של מאה ואחד פעמים, מ"מ עיקר הפשט הוא שזו מהות אחרת], רק שיש שני אנשים באותו המצב, ולאחד קוראים עובד אלוקים ולאחד "לא עבדו", החילוק הוא רק בחלק של ה"עוד משהו", שניהם למדו מאה פעמים, אבל אחד אחרי מאה הוא כבר קשה לו יותר, ואחד לחץ על עצמו ללמוד עוד אחד, ועל האחד הזה הוא מקבל עוד מאה.

המאה ואחד זה ה"לחץ" קצת יותר מהשני, וזה למעשה המודד הגדול של איש כלבבו, לכל אחד יש הרבה מה להתקדם בזה, אבל צריך לדעת את המושג הזה, שמה שהוא עמד ברגע של לחץ יותר, זה מדרגה אחרת

מספרים על הסטייפלר שהוא היה צריך לשמור בשבת בסיביר, היה שם כפור גדול והיו נותנים מעיל פרוה, והשומר שהיה לפניו והיה צריך להעביר לו את המעיל והוא תלה את זה על העץ בשבת, ואמנם זה היה פיקוח נפש להיות שם בלי מעיל, אבל הסטייפלר לא רצה להוריד את המעיל מהעץ בשבת, הוא חשב לעצמו כל הזמן, חמש דקות אני יכול להחזיק, הוא החזיק עוד חמש דקות ועוד חמש דקות כך בסוף הוא עבר את כל השבת, כי חמש דקות הוא יכול להחזיק.

והנה אם מגיע אדם לשאול אם מותר לו לעשות כזה דבר אומרים לו שאסור לעשות כך, אסור לחכות, כי זה פיקוח נפש וצריך מיד לקחת, אבל אם הוא "איש כלבבו" ומרגיש ככה, מי שזה כואב לו ואיכפת לו היראת שמים,

בין מאה למאה "ואחד"

המאה ואחד זה ה"לחץ" קצת יותר מהשני, וזה למעשה המודד הגדול של איש כלבבו, לכל אחד יש הרבה מה להתקדם בזה, אבל צריך לדעת את המושג הזה, שמה שהוא עמד ברגע של לחץ יותר, זה מדרגה אחרת

יש להם יותר את הידיעה ברצון השם, בגלל שהם "איש כלבבו".

ואמנם על שאל כתוב שהוא היה בלא חטא כבן שנה, וכן כתוב שהוא במחיצתו של שמואל, וכתוב שהקב"ה אמר לדוד אלמלא אתה שאל והוא דוד כבר איבדתי כמה דוד מפניו, אבל איש כלבבו נמדד במצבי לחץ.

הרמב"ן ג"כ כותב שהטעם שהקב"ה בחר בישראל כי הם מסוגלים, כי הנבחר לאוהב הוא היודע לסבול את אוהבו בכל דבר הבא עליו, וישראל ראויין לכך מכל עם כי יעמדו לו בנסיונות או יהודאי או צלוב, הם הולכים במסירות נפש, יש להם את הכח גם אם זה לא נוח להם, וזה המודד!!

המכשולות שבשמירת שבת – בעקבות הלחץ

החזון איש כותב לאדם שנכשל בחילול שבת: "עיקר התשובה על אי זהירות הוא שימת הלב על להבא, ובאמת צריך להתרגל להחמיר בכניסת השבת, אף במקום מצוה, כי זה מצוי מאוד שבשביל מצוה נכנסים למצב נלחץ וסוברים... יכול עדיין לגמור קודם השבת ובאמת ראוי להחליט לפרוש אף במקום מצוה, ומוטב שיהיה המכשול בביטול המצוה ממכשול של חילול השבת, ואמנם התיקונים הנזכרים

משמים יעזרו לו ככה, ישנם דברים שבהנהגת הירא שמים לקבוע עד כמה מותר לו להסתכן בשביל המצוה.

מסירות נפש

דקה של עוד לחץ זה מחיר אחר, הגמרא בשלש מקומות מדברת מה החילוק בין הדור שלנו לדור של רב יהודה, אם משום תנויי אנן עדיפי מיניהו, אם ללמוד, אנחנו יודעים יותר טוב מהם, בשני דרב יהודה כולו תנויי בנייקין הוה, אנחנו יודעים יותר מהם, אז למה רב יהודה מצליח בתפילות שלו ברגע אחד ואנן צווחינן כולי' יומא ולית דמשגח בן.

רבא אומר את זה, על כך שדואג ואחיתופל היו למדנים גדולים, אומר רבא רבותא למבעי בעיי, רחמנא ליבא בעי.

דוהגמי מבארת את הסיבה, משום דהווי מסרי נפשייהו על קדושת השם, זה עיקר המודד של האדם, המסירות נפש הנוספת, האיש כלבבו, ואמנם צריך שזה יהי' בטבע ומי שלא אווז בדרגא יש הרבה דברים שהוא לא יכול לעשות, אי אפשר לעשות את זה בצורה של חיקוי, אבל לכה"פ יש לדעת את הענין הגדול בעבודה הזו בהתמסרות על קדושת השם, על יראת שמים, בזה נמדד הגדלות של האדם, והזוכים לזה ממילא

זה לחץ, וכשהזהירות עטופה במצוה, יותר קשה להישמר, אדם צריך לדעת מה הם הדברים שיש לו לחץ מהם ולהתרגל, דברים שאדם עבר בלחץ וסבל בשביל שמירת התורה, זה שוה הרבה יותר.

בראשונים אין אנו ראויים להם, והדקדוק בשמירת השבת בכל הל"ט מלאכות הוא הטוב שבתיקונים".

את הנקודה הזו, שבמצב של לחץ בשביל מצוה, לא יהיה אוכל בשבת

כיבוד השבת בימין שאין זה ברור מאליו – הוכחה על כל מהלך החיים

המצוה הוא מוכן להקריב, וזה דרגה אחרת.

וכן הוא בכל הדברים, המחיר שהאדם מרויח כשמזדמן לו לסבול בשביל שמירת המצוות, זה משנה את הזכויות שלו, שבת אחת לא היה לו תבשיל כי הוא נזהר בשהיה ובחזרה, כן, זה משנה את כל האיש, זה ה"איש כלבבו".

להתבונן לפני הנסיון

אבל בשביל הדברים האלו תמיד טוב להתבונן לפני הלחץ, וזה נמצא בכל מיני דברים קטנים שאדם נפגש בהם כל אחד באשר הוא.

למישל הנושא החמור של להפסיק באמצע הלימוד, הנה בא משהו ולא נעים לו, ובא לספר סיפור וידעה חשובה שאולי באמת צריך לדעת אותה בסוף הסדר, ולא נעים לפגוע בו, וסתם כך לא נעים להיות "כזה"...

העמידה בנסיון מלמדת על כל מהלך חייו

החזון איש היה אומר שכשאדם נוהג לרחוץ גופו בכל ערב שבת, כאשר יו"ט ביום חמישי ואח"כ מתרחצים שוב ביום שישי לכבוד שבת, מקבלים שכר על כל השבתות, כרגיל כשהוא רוחץ בערב שבת זה לא אומר שזה לכבוד שבת, שמא כך הרגלו לרחוץ פעם בשבוע, אבל הנה רואים עכשיו היה יו"ט והוא שוב רוחץ, וזה סימן שתמיד בשביל כבוד השבת הוא עושה.

אדם שלא היה לו גנרטור, והוא היה תקוע וסבל הוא מקבל עכשיו שכר על כל השבתות על הגנרטור כאילו שהוא סובל, לא רק על ה"עוד סכום כסף", אלא הכל נמדד כדרגה אחרת, כי הנה כשלא היה לו הוא הקריב בשביל

כבר אחרי המפיל, אז הוא לא אומר ובסוף הוא נרדם, צריך לחשוב ע"ז מראש מה מפריע לו ומה האי נעימות, וכך יוכל לומר על עצמו בקלות אז נכון שלש פעמים בשנה יפגוש אותו מישהו אחרי המפיל... כשמתארגן מראש זה נראה אחרת.

ובכל הדברים צריך להיות עירני, כי ההפסדים הם לא כ"כ גדולים, והמחיר של הקצת אי נעימות בשביל שמירת התורה, הוא גדול, אם הוא מתגבר הוא משנה את כל קיום המצוות שלו, כי כל יום הוא מקבל שכר שמישהו הפריע לו והוא לא שמע אותו, או אם מתעכב מלהתפלל מחמת איזה ספק שאינו ראוי להתפלל עכשיו, הרי כל מצבו כדוגה אחרת בשביל הפעם הזאת שהוא לא התפלל כי הוא לא ידע אם מותר לו להתפלל במצב זה

והרי זה דבר חמור מאוד וזה גם מצנן את כל הכח של התורה, זה חמור בשביל המספר וחמור בשביל השומע וחמור בשביל הלימוד, וכל מיני הפסדים שבזה.

אבל זה לא נעים, בכל זאת לעמוד בלחץ הזה, שנראה כשוטה, וחבירו אומר לו, אתה לא מדבר ? גם אתה נהיית כזה...? אני רק אומר לך ידיעה מסוימת.

אבל אם אדם מתארגן מראש, אף שזה קשה, מ"מ חוץ מפעם או פעמיים הוא כבר לא יבא אליו יותר, זה לא נעים! אבל צריך לדעת כמה רע עושים למספר וכמה רע לזה ששומע, וע"כ מתחזקים.

ועוד הרבה כיו"ב, בן אדם לא מברך "המפיל", כי עוד מעט יגיע מישהו לדבר איתו, ויאמר לו מה אתה

לעשות "מעט יותר ממה שמוכרחים"

שהזכירו הלל יש ענין משום הואיל ונפיק מפומיה דהלל, אבל עיקר הענין הוא משל, המאה והמאה ואחד לא זה מה שמודד את האדם אם הוא עובד א', והדבר מדויק בלשון הגמ' "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" הוא לא אמר

מאה ואחד פעמים כמשל למי שעושה "קצת" יותר ממה שיכול

ומסתבר לומר שהענין של מאה ומאה ואחד הוא רק משל להמחיש את התשובה, ובאמת אין מושג של מאה ואחד פעמים, [ויתכן שאחר

אפשר להמחיש את הדברים לפי מנהג בני אדם, כשאדם רוצה להטיל איזה משימה חשובה על אדם, אם נשאל אותו למה בחרת דוקא את האדם הזה, הוא יגיד הוא אדם אחראי אפשר לסמוך עליו, אם יהיה קשה הוא לא יזניח את הענין בגלל הקושי, לעומת אדם אחר שאמנם יעשה כל מה שתאמר לו אבל כשהוא לא יכול הוא מרים ידים.

זה המושג עובד אלקים, שהקב"ה מתייחס לאותו אחד שמחזיק את המשא שלו, **עליו אני יכול לסמוך**, הוא יעשה קצת יותר ממה שהוא יכול באופן הרגיל, אמנם גם האחר הוא צדיק גמור אני לא יכול לתבוע אותו שלא עשית אבל...

רבי פרידה הפך את כל העולם ע"י פעם אחת שלמד שוב עם תלמידו

כשאמרתי את הדברים הנ"ל הוסיפו ע"ז מעשה דרבי פרידה דמבואר בגמ' עירובין נ"ד ב' שהיה לו תלמיד אחד שהיה צריך ללמדו ד' מאות פעמים, וביום אחד נתבקש רבי פרידה לדבר מצוה, ולימוד ד' מאות פעמים ולא הבין, אמר ליה מאי שנא היום, ואמר לו מאותה שעה שנתבקש מר לדבר מצוה הסחתי דעתי ואמר לו תן דעתך ואלמדך ולימדו שוב ד' מאות

לו עובד א' זה מאה ואחד ולא עבדו זה מאה פעמים, אלא באופן כללי "שאינו דומה", ומזה תלמד את עיקר החילוק.

ובכן, מדובר כאן בשני אנשים שלומדים במשך היום את המקסימום וחוזרים על הלימוד של אותו היום, **אחד חוזר מאה פעמים שזה כבר סוף כל התוספות על הסדרים**, הוא כבר עשה את המקסימום הוא מקבל תואר של צדיק גמור, והשני מתאמץ ומוסיף עוד פחות מאחד ממאה, ולפ"ז ההבדל בין מאה ואחד למאה ושתיים ג"כ יתכן שהיה אותו החילוק ומה שהזכירו את הענין של מאה ואחד, כדי להמחיש את המשל, ע"י האחד הזה הוא עבר כבר לסדרה של המאה השני.

יש את האנשים הרגילים שלומדים סדרים, "כל הסדרים", ואח"כ מה שנשאר זמן מוסיפים על הסדרים, זה צדיק גמור הרגיל, ומי שמוסיף עוד קצת מעבר למה שהוא יכול זה ה"מאה ואחד", נכון שניהם נקראים צדיקים גמורים כי שניהם לומדים במשך היום כמעט אותו זמן, אבל הכמה דקות האלו של הפעם הנוספת נותן לזה תדמית אחרת, איכפת לו! הוא עושה יותר ממה שמוטל עליו באופן רגיל, ההתמסרות הקטנה הזו, מעבר ליכולות, היא הנותנת לו תואר של "עובד ד'".

מעלת דורות הראשונים נשיאה בעול

אפשר להזכיר בהקשר לזה ענין דומה קצת מבואר בגמרא יומא ט' ב' ששאלו את רבי אליעזר מי יותר גדול הראשונים או האחרונים, והשיב עידיכם בירה שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים.

רואים שיש אנשים שהם גדולים יותר, נכון שהוא נכשל כאן וכאן, אבל הסוג עול שהוא מחזיק את עול מלכות שמים הוא גדול בהרבה, נכון היה להם יצרא דעבודה זרה, אבל מנשה למד חמישים וחמש פנים בתורת כהנים.

זה היה סוג אנשים אחר, יש אנשים שנושאים את העול וזה מוטל עליהם, ויש שעושים מה שכתוב, זה סוג אחר, זה מחיר אחר, זה איש אחר, וזה כל המהות אחרת.

לזכור את ההברל העצום שב"מעט" יותר

עכשיו מובן, מהי הנקודה המבדילה בין עובד א' לאשר לא עבדו, זה עובד א', כן, הוא סוחב את החבילה שהטילו עליו כחבילה שלו, והשני עושה כל מה שאמרו לו, אבל הוא לא סוחב את החבילה על עצמו.

פעמים יצתה בת קול ואמרה לו נחא לך שיוסיפו לך ד' מאות שנה או שתזכו אתה ודורך לעולם הבא אמר שנזכה אני ודורי לעוה"ב אמר להן הקב"ה תנו זו וזו, ע"כ.

מה עשה רבי פרידה למד עם התלמיד עוד איזה שעה, וכל העולם נהפך סביבו, רואים שמה שקשה יותר זה לא אותו המחיר יותר ביוקר, אלא זה בלי השוואה!

ולפי מה שדיברנו זה משקף את כל הרבי פרידה, זה לא רק שהוא קיבל את זה בשביל השעה הזו, רבי פרידה סבל את העול הזה של ללמד אותו, [והאמת שהיה זה גם תלמיד לא פשוט, שהיה מוכן לטרוח ולשמוע ארבע מאות פעמים].

זה **משקף**! ההתייחסות הזו "קצת יותר", זה נמצא בכל תחומי החיים, בסדרי הלימוד, אם לומדים קצת יותר מהסדר, או ימי שישי ושבת, או בבין הזמנים, או שמושכים את הלימוד עוד קצת.

וזה נמצא גם בשאר חלקי עבודת השם.

זה טיפה! זה פחות מאחד ממאה, בשטח של מספר המצוות, בכמות שנוספה פה, אבל זה משקף בן אדם אחר.

מרובכם "כי מאהבת...!" ומה הסיבה שבאמת בחר ד' בנו ואוהב אותנו. ומבאר הרמב"ן שהיהודים מסוגלים יותר לסבול אהבת השם.

"ישראלי לבחור לאוהב את הידוע שיוכל לסבול את אוהבו בכל הבא עליו ממנו, וישראל ראויים לכך מכל עם, כי יעמדו לו בנסיונות וימסרו נפשם על אהבתו".

כתוב פה שהקב"ה בחר לאוהבו, אחד שיוכל לסבול את אהבתו גם אם זה לא מסתדר לו כמו שנוח לו.

רואים כאן שזה הכח שצריכים!

מסירות נפש – הכח שהחזיק את עם ישראל

מסירות נפש! זה הכח שהחזיק את עם ישראל, כששומעים מדור קודם או משתי דורות או אפי' מהדור הזה איזה משפחה שגדלה לתפארת במקום נידח, תמיד שומעים, כן, שם היה איזה מסירות נפש של האבא או של הסבא, רואים שהמחיר של "היותר" הוא זה ששומר.

בבב' דור יש סחף של נסיונות שאלו שאין להם את הכח של המסירות נפש נופלים, לפני שתי דורות היתה זו ההשכלה, ואחר כך המדינה, וכן בכל דור ודור.

צריך לזכור תמיד את המחיר העצום של שכר העובד אלוקים בכל השטחים, זה נפגש בלהתאפק מלענות למי שחירף אותו, או בשאר תאוות כתאות האכילה וכיו"ב.

לזכור ולדעת שהטיפה הזו, אינה נמדדת לפי היחס שלה, אלא זה עובד אלוקים וזה לא עבדו.

ובעיקר, כשמגיעים לנקודה שכבר אין כח, צריך לדעת להעריך את הטיפה הזו, את הערך הנכבד של כל תוספת הכי קטנה, כי כשמעריכים יש יותר כח לסבול את זה.

זה לא עוד פעם! הפעם הזו היא בסדרה של המאתים, לא בסדרה של המאה.

צא ולמד משוק של חמרים, זה כבר נסיעה מחוץ לעיר זה מחיר אחר. אם אדם מכיר את זה מראש יותר קל לו לעמוד בזה.

הקב"ה בחר בעם ישראל כי הם מסוגלים להתמסר יותר

כתוב בתורה "לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים" "כי מאהבת ד' אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם".

כותב הרמב"ן שלכאורה לא כתוב כאן שום תירוץ, למה בחר ד' בנו, לא

שהוא, ומגיעים לשלב שזהו, כבר קשה להתמסר יותר, ומרפים, וביאוש הזה מפסידים את התואר הנכבד של עובד אלוקים, העוד משהו קטן, פחות מאחד ממאה, אם האדם ידע שזה מכריע את כל העתיד שלו ושל צאצאיו, הוא יתייחס לזה אחרת.

רק אלו שהשרישו את "היותר חזק" נשאר מהם! מי שמשקיע את ה"קצת יותר" הזה כל הבית שלו הוא אחר, זה משפיע באופן טבעי, ובסייעתא דשמיא, ובהכל.

תמיד עומדים סביב ה"משהו" של הקושי ש"זהו" קשה כבר לעמוד בלחץ, אם זה החברה, או בכל תחום

קדושת יום השביעי - לנצל את המתנה

והאבן עזרא כותב פירוש ברכה תוספת טובה, וביום הזה תתחדש בגופות דמות כח בתולדות, ובנשמות כח ההכרה והשכל.

וכן הביא הרמב"ן בפרשת יתרו בשם האבן עזרא, וז"ל "ור"א אמר כי ברך ד' היום הזה וקדשו שזימן אותו לקבל בו הנפש תוספת חכמה יותר מכל הימים", עכ"ל.

יש כח מיוחד שאינו מורגש לאנשים, אבל מבואר שיש כח מיוחד של חכמה ביום השביעי.

ופעם היו אומרים שאת החידושים הכי טובים היו זוכים לחדש ביום שישי אחה"צ, שזה זמן מקודש וגם הרבה אנשים אינם לומדים בו [זכר לדבר כמו שהרמב"ן כתב כשהגיע לא"י שכל המקודש יותר חרב], ומורידים מהשמים יותר שפע של תורה ושל הבנה

לנצל את הזמן בימי שישי ובשב"ק

"ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו"

"ויברך", "ויקדש".

במה זה מתבטא שהוא ברך אותו, ושהוא קידש אותו, במה הוא מבורך ? במה הוא קדוש ?

רש"י מבאר שזה על ענין המן, אבל הרמב"ן מתקשה בזה, משום דמשמע שברכו מיד, ולא רק בעתיד.

והרמב"ן מביא את דברי האבן עזרא, וז"ל "והר' אברהם אמר כי הברכה תוספת טוב שיתחדש הגופות יתרון כח בתולדות, ובנשמה יתרון השכל, ודבריו בזה נכון למאמינים בו, כי אין זה מושג בהרגש לאנשים, עכ"ל הרמב"ן.

כשהחזו"א למד עירובין, אמר שלמד שלשה חדשים בלי הפסק, לא של אוכל, לא של שינה ולא של שום דבר, והנה החזו"א הרי אף פעם לא ידע מה זה להפסיק באמצע הלימוד, אבל עירובין היה משהו מיוחד, מעל הטבע, בלי שום כל שהוא הפסק.

ומסופר כי באותה תקופה הוא היה צריך לעבור את הגבול, ופתאום הגיעו השוטרים ובדקו לכל אחד את התעודות, ולחזו"א לא היו את התעודות המתאימות, ואם היו תופסים אותו היו שולחים אותו מיד לסיביר, היה שם תור ארוך, ולא היה שייך לצאת משם, הוא אמר לעגלון תצא מהשורה ותתקדם, תעקוף את כל התור ותסע, הגיעו למחסום פתחו לו והם עברו, אף אחד לא בדק אותם, החזו"א היה מספר את זה בתור נס, לא היה שום סיכוי שלא יעצרו אותו, אלא שהרגשתו היתה שעם החזון איש עירובין זה יעבור.

ע"ל התקופה שלמד עירובין אמר החזו"א שכל כך נחלש אז, עד שאם רצה להוציא ספר מהארון לא הצליח רק להושיט את היד כדי לקחת, אבל להגישה אליו עם הספר ביד כבר לא יכל.

ע"ל כל פנים כח התורה הגדול הוא ברציפות, והכח שמשנה את האדם זה רק ברציפות, יש לנו זמנים ששולחים

בתורה, והרבה אנשים שאינם מנצלים את הזמן הזה, ומי שזוכה זוכה כנגד כולם! **כשנמצאים** בישיבה כל מה שעושים, זה או זכות הרבים או חוב הרבים, אם בחור מתחזק בלימוד של יום שישי הוא משפיע על הסובבים אותו, גם אם זה לא מורגש מיד.

אבל גם בלי הענין של זכות הרבים, כל אדם לעצמו צריך לדעת את המעלה הגדולה של הימים הללו, ימי שישי שבת ומוצ"ש. כתוב ברמ"א וכן החזו"א היה מזרז מאוד ללמוד במוצ"ש שזה סגולה לכל השבוע.

כל אלו הם זמנים מיוחדים, וככל שהם מיוחדים כך מעטים הם אלו שמנצלים אותם, כל המקודש **תָּרָב**!, וכמו בכל דבר כנגד האפשרויות שיש לעלות, כך יש יותר מפריעים לזה, וההפרעות הללו נמצאים בכל הזמנים המיוחדים.

חבל שלא לנצל את זה, זה עסק משתלם, יש הרבה קדושה והרבה תורה ומעט שלוקחים, ומי שבא לקחת נותנים לו יותר.

ומל"בד זה, הרי כל הצלחת האדם לגדול ת"ח היא רק ברציפות, וכמו שהחזו"א כותב שכח התורה הוא רק הרציפות, שע"ז נשמרת הקדושה של התורה ונשמרת ההשפעה שלה על האדם, וכך הוא גודל עוד ועוד.

יותר, וכמו שאמרו פעם שזה כמו צום שכל דקה נוספת היא הרבה יותר מעוד דקה כי זו דקה שנוספת עם כל הקושי שקדם לה, ובלימוד זה הרבה יותר מבצום, שכל שעה של קושי מוסיפה עוד ועוד קדושה.

הדברים ידועים, והכל נכון, אבל זה נופל בין הכסאות, צריך רק להכיר את עצמת הרכוש הזה, ומה לעשות עם זה, אתם כבר יודעים!.

כפול שפע של תורה, ויש רבע מהקונים ומי שקונה עשה עיסקה טובה.

וכשבכלל זה גם זכות הרבים, אזי הזכות מוכפלת עוד ועוד, שהרי כשאחד לומד כולם לומדים, - כי זה כבר נהיה אורה של לימוד, ומי לא מושפע מאורה, זה המציאות שכולם מושפעים ממנה.

ומכח הרציפות של התורה, שבכל דקה נוספת מוכפלת הזכות הרבה

לשמוח בקשיים שבקיום המצוות

צריך לעודד את עצמו, הנה זכיתי לעשות את המצוה בצער, ולסבול ע"י המצוה, הרי זה שמחה של מצוה, וזו נקודת המבחן וזהו הנסיון.

למישל אם בשבת אחת נכבה הגנרטור אדם יכול להיות מזה בצער גדול, אבל אם הוא יעשה לעצמו חשבון שבשביל שבת אחת שהגנרטור לא עובד הוא מקבל שכר על כל השנה שבכך הוא מראה שגם בכל השנה הוא מוכן לשבת כך בחושך, אם לא היה גנרטור.

וכן אדם שחסר לו פעם איזה ירק בשנת השמיטה צריך לשמוח, הנה עכשיו אני נעשה "שומר שביעית".

ההסתכלות הזו מלמדת את האדם לשמוח בכל הקשיים,

בכל ענין הקשיים שבשמירת המצוות, יש להזכיר את דברי הגרע"א במכתב על אכילת מרור, שבו הוא מבטיח נאמנה וז"ל "אני מבטיח באמונה במי שעשה מצוה בחשק ויחשוב בשמחה בזו הרגע אני מקיים מצות בורא כמעט לא ירגיש מרורות כלל".

אם אדם מתייחס לכל הקשיים האלו כקשיים של מצוה, הוא לא מרגיש צער, והוא לא מסכן, וכמו שכשהוא שומע סיפור על אדם אחר שהתמסר למצווה מתוך קושי, הוא לא מסתכל עליו ברחמנות אלא להיפך, הוא מרגיש הנה זהו סיפור על צדיק, אין סיבה שכאשר הדבר נוגע לקשיים שלו עצמו הוא יסתכל עליהם בלחץ ובצער.

אלא הוא מזלזל בזה, ומתמקד רק בצער שיש לו מכך.

לְפִיכּוֹם, יֵשׁ לְהַעֲרִיךְ כָּל צַעַר, כָּל הַבְּלָגָה, כָּל וִיתוּר לְמַעַן הַשְׁנִי, וְכָל קוֹשֵׁי שֵׁשׁ בְּקִיּוֹם הַמַּצּוּת, כְּאוֹצֵר שֶׁלֹּא יִסּוּלָא בְּפֹז, וְשֶׁאֵין לוֹ עֶרֶךְ עִם מַצּוּת שֶׁאִדָּם דָּשׁ בַּעֲקִבּוֹ וּבַהֲרָגָל.

ובאמת זה נותן לכל מעשי המצוות שלו הסתכלות אחרת.

אֲבָל כְּשׁוּה מַגִּיעַ לַשַּׁעַת הַלַּחֲץ, הֵיכֵר הָרַע עוֹשֶׂה אֶת הָאָדָם עֵנִי וּפְשׁוּט, וְכִשְׁמַגִּיעַ לוֹ אֶת הַכְּבוֹד שֶׁל הַמַּסִּירוֹת לַמַּצּוּה, הוּא לֹא נֹתֵן לוֹ לְהִרְגִישׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כַּעַת אֶת הַדָּבָר הַנֶּעֱלָה בִּיטוּר,

לְצַמֵּצֵם אֶת ה"בְּדִיעֵבֶד"

אבל הוא חושב לעצמו שאם לא יסתדר הוא ישתמש בחשמל של חילול שבת, עליו לא נאמר "מוליכין אותו", כי בדיעבד הוא מוכן להשתמש גם בחשמל של חילול שבת.

וְלַעֲנִינָנוּ, מִי שְׁמַתִּיחַס לְהַפְרַעוֹת שְׁבִאֲמַצֵּעַ הַלִּימוּד כְּדָבָר שֶׁאֵי אִפְשָׁר, וְכ"בִּיטוּל תּוֹרָה", וְגַם בְּדִיעֵבֶד זֶהוּ אֲצִלּוֹ דָּבָר שֶׁלֹּא יִתְכַּן, אֲזִי בּוֹדָאִי בְּדֶרֶךְ שֶׁאִדָּם רּוֹצֶה לִּילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וְיִסְיִיעוּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ אֶת עֲזָרָתוֹ בְּבֵית, וְכִי"ב, אֲבָל מִי שְׁמוֹכֵן לְהַשְׁתַּדֵּל אֲבָל בְּדִיעֵבֶד הוּא גַם מוֹכֵן לְמַצֵּב הַזֶּה, - עָלָיו אֵין אֶת הַהִבְטָחָה שְׁמוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וּמִמִּילָא בִּאֲמַת יִתְגַּלְגְּלוּ לְעִבְרֵי אוֹנִסִּים כָּאֵלּוּ וְאַחֲרֵים כְּמִנְהַגוֹ שֶׁל עוֹלָם.

בְּדֶרֶךְ שֶׁאִדָּם רּוֹצֶה לִילֵךְ -

אִפִּילוֹ בְּדִיעֵבֶד

לְפָנַי כְּאַרְבַּעִים שָׁנָה כָּתַב הָרֵב הַכ"מ מִכְתָּב לְאִיזָה מוֹסֵד, שְׁמִי שְׁמַחֲלִיט שְׁבִשׁוּם אוֹפֵן לֹא יִסְמוֹךְ עַל הַלּוּאָה בְּרִיבִית מִהֲבִנֵּק, מִן הַשָּׁמַיִם יִסְדְּרוּ לוֹ זֹאת, וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה שֶׁהָרִי אֵף אֶחָד אֵינוֹ רּוֹצֶה לְקַחַת הַלּוּוֹאוֹת בְּרִיבִית, בִּיָּאֵר זֹאת הָרֵב הַכ"מ, וְז"ל "בְּדֶרֶךְ שֶׁאִדָּם רּוֹצֶה לִילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, רּוֹצֶה הֵינּוּ אִפִּילוֹ בְּדִיעֵבֶד".

זֶהוּ יִסוּד גְּדוֹל, כּוֹלֵם רּוֹצִים לְהִיּוֹת טוֹבִים, אֲבָל לֹא כּוֹלֵם זּוֹכִים ל"מוליכין אותו", רק מי שבלבו אין אפשרות אחרת, אפילו בדיעבד.

לְמִשְׁלָל אָדָם רּוֹצֶה לְהִדָּר בְּשִׁבְתּוֹ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲשֵׁמֶל כֶּשֶׁר,

השמחה שבקיום המצוות נותנת את הכח כשמוגיע קושי

למשכיל, וחלילה לגרום עצבת רוח שהוא היסוד של היצר להתענות את האדם מן המסילה".

הנה אמנם נמצאים בכל עת במלחמת היצר, ויש גם קשיים בכך, אבל הדבר הכרחי הוא שיהיה את השמחה, את ה"אשרינו מה טוב חלקינו", זכינו להיות בין המדקדקים על קלה כבחמורה, זכינו להיות נעלים, זכינו להיות עוסקים בתורה מתוך הדחק, וכן בכל חלקי התורה ועבודת השם.

אבל אם הוא להיפך ואין מספיק הבנה לדברים, הרי זה הפסד, לדוגמא מי שמנהיג בביתו להקפיד על חשמל כשר בשבת, אם אין מספיק שלימות ושמחה בדבר, או אם מצד הבית אין האשה שלימה עם זה, שמירת השבת הופכת לדבר מטריד, וכשאירע פעם שהגנרטור נופל באמצע השבת אזי הצער מופלג.

אבל אם ידע ויתבונן בגודל מעלתו ובגודל השכר שיש לו מכך ששבת אחת ישב בחושך, כי זה מוכיח שהוא מוכן גם להקריב בשביל שמירת השבת, זהו משפיע על כל שכרו של כל השנה. וכן למשל אם מחמת דקדוק בהלכות שמיטה חסר לו איזה פרי, צריך להראות שמחה, הנה זכיתי לעמוד במבחן בשביל שמירת המצוה, הצלחתי

עבודת השם בשמחה

הרמב"ם מונה למצוות עשה "תחת אשר לא עבדת את ד' א' בשמחה", ועל זה נאמר החומר של כל הקללות.

עוד הראני אחי הגר"א שליט"א מדברי תנא דבי אליהו "פעם אחת הייתי יושב בבית המדרש הגדול שבירושלים ובא תלמיד אחד ושאל אותי מה נשתנה ישעי' בן אמוץ מכל הנביאים שהוא היה מתנבא כל הטובות וכל הנחמות לישראל יותר מכל הנביאים, אמרתי לו בני מפני שהוא היה מקבל עליו עול מלכות שמים בשמחה יותר מכל שאר הנביאים שנאמר הנני שלחני".

עוד הביא מדברי בעל החרדים בהקדמתו, "שהאר"י גילה לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי חכמה, ורוח הקודש בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית".

ועוד הביא מדברי היעירות דבש בשם האר"י "רוב הגלות המר והארון הוא מפני שאין עושים המצוות בשמחה".

והחזון איש כותב במכתב "ולב רצוי ושמח נקל לנהל באורח חיים

כמו שראינו בסיפורי התורה וחז"ל שהעריכו את האדם שעמד בנסיון אפי' פעם אחת, כי זה מגלה על מהותו, וכמו שביאר הרמב"ן שלכן הקב"ה אוהב את ישראל כי יעמדו לו בנסיונות עד למסירות נפש, עי"ש. בסוף פרשת ואתחנן.

לעמוד בנסיון של שמירת התורה, וזה נותן משמעות אחרת לכל המבחן שלי ביהדות כעובד את הקב"ה גם כשלא הכל מסתדר בקלות.

זה משנה את כל מהות האיש, - וחז"ו לא לראות את זה כתקלה וכמטרד שאירעה לו בגלל ששמר את התורה,

החלק החול והגשמי של סעודת שבת

על ר"י מפרי"ש מבעלי התו' שבכל פעם שהי' עושה סעודת נשואין לאחד מבניו הי' עושה ביחד עם זה נשואין ליתום או יתומה, ונמצא שבכל התעסקותו בנשואי בנו ובתו מתעסק להשיא יתום ויתומה.

ואפשר שזהו גם בכלל מה שאמרו כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוהכ"פ חוץ מהוצאות שבת ויו"ט והוצאת בניו לתלמוד תורה, ולכאורה קשה למה לא הזכיר הוצאות שאר מצות כסוכה ולולב ותפילין וכיו"ב, ולמש"כ אפשר דהא פשיטא דהני שאין לאדם תועלת בהן להנאה גשמית אין זה בכלל הוצאותיו, דלא מזונותיו הם אלא הוצאות שמים, אבל הוצאות שבת ויו"ט שהוא מרבה בסעודה שהיא הנאה גשמית, וגם בלא שבת הי' סועד לכל הפחות כסעודת חול, ואפ"ה כיון שמוסיף לכבוד שבת נעשה הכל כסעודת השבת ואף חלק

לשקול כבוד שמים בכל פעולה

בכל דרכיך דעהו והא יישר אורחותיך, בגמ' אמרו שאפי' כשהולך לדבר עבירה יזכור השגחתו יתברך, ומסיימין בגמ' היינו דאמרי אנשי גנבא אפום מחתרא רחמנא קרי, הגנב בפתח המחותר צועק להקב"ה שיצליח דרכו ושלא יתפסוהו, וכן אמר הגר"א להגר"ח מואליזין על הפסוק ולא יאשמו כל החוסים בו לא נאמר כאן לא אליהו (הגר"א) ולא חיים (הגר"ח) אלא כל החוסים בו.

וזוהי עצה טובה להכריע בכל דבר שרוצה לעשות ואינו יודע אם ירויח בזה, ישקול בדעתו באיזה צד יהא ריוח לכבוד שמים, והוא יישר אורחותיך שתצליח בצד הזה כיון שאתה קיימת דעהו.

ויש עוד ענין שאדם יכול לקדש כל מעשיו בעשיית מצוה, כמו שמסופר

וכיו"ב, הרי שהכנסת האורחים מקדשת את מצות שמחת החג לעשותה כולה של מצוה, וכן נאמר על מצות אכילת מעשר שני בירושלים עשיתי ככל אשר צויתני שמחתי ושימחתי בו את העניים, וזה נלמד מהפסוק ושמחת בכל הטוב וגו' אתה והלוי והגר.

למדנו מהאמור שיחפש האדם בכל דבר איך לשותף המצוות, בין בעניני החול שלו, ובין בעניני המצוות שמשותפים בגשמיות, וכן בכל דרכיו, ועי"ז יקדש את כל עניניו שיחשבו למצוה גמורה, ולא יתמעטו זכויותיו כי משלחן גבוה הוא נהנה.

החול והגשמי שבו אינו בכלל הסכום שקצבו לו בראש השנה, וגם מה שפירשו בפשטות המימרא שלא יפחד להוסיף בהוצאות שבת היינו מפני שזו הנאה גשמית, וכן הוצאת בניו לת"ת שבלא"ה צריך להעסיקו אצל מלמד, שאם לא ילמדו תורה ילמדו אומנות, וגם צריך לשומרו ולטפל בו, וכשמוסיף במחיר שצריך ללמדו תורה, הרי כל ההוצאות נעשין של מצוה ואינם בכלל מה שקצבו לו ברא"ה.

ובזהר אמרו על הפסוק וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם על שאוכלים סעודת יו"ט בלי להאכיל עמהם עניים

זהירות בענין חיוב המצוות לנשים

חילוק ביניהם כלל, אלא שלפעמים שותקים להם משום מוטב שיהיו שוגגין, כמו שהוזכר בהלכה על האוכלות בבין השמשות של יום הכיפורים, והיינו בדברים שלא יבינו ורק יתרעמו על ההערה ולא יקפידו למעשה, אבל באמת אין שום חילוק ביניהם, ויש הידורים שאפשר להקל בהם לאנשים במקום הצורך, ובזה מצוי הצורך לפעמים בנשים יותר מבאנשים, אבל ביסוד הדין אין שום חילוק ביניהם.

וכתוב בחיי אדם שהנשים הנהיגו על עצמם כחובה לשמוע שופר

גם אחרי שפטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, צריך לדעת שאין לך בו אלא חידושו, ולא כמו שיש מתרגלים לחשוב שפטורות מחומר המצוות כתינוקות, ומותר להם לטלטל במקום שהעירוב בהכשר מפוקפק, וכן לאכול מה שאין ראוי לאנשים לאכול, ואינם צריכות לדקדק בנטילת ידים וטהרתן כל כך, ועוד, והאמת שזו טעות גמורה והכתוב השווה אשה לאיש לכל עונשין שבתורה ולכל מצוות לא תעשה ודקדוקן ומצוות עשה שלא הזמן גרמא, ומצה בפסח וקידוש בשבת ותפלה ועוד, ואין שום

ובעליהן ובניהם ללמוד התורה, וע"ז נאמר חכמות נשים בנתה ביתה, להשגיח על הדברים בתבונה, לדקדק בכל האיסורים בלי שום קולא של היתירים מפוקפקים, שבזה אין חילוק בין איש לאשה, וכן חייבות בתפלה חיוב גמור, ונכעת ראיתי בספר גנוזי שערי ציון ששאל את החזון איש האם נשים חייבות להתפלל כל התפלות, והשיב החזו"א כן, ואם יש להם ילדים, אולי יש פטור של חולים ומשמישים, אבל נשים צדקניות מוצאות להן תמיד זמן לתפלה, עכ"ל של הרב"צ במברגר ז"ל, ובפשוטו אף תפלה בזמנה בכלל, ואם מאחרים זמן תפלה במזיד יש פוסקים שאסור להתפלל אח"כ, וכן להשתדל לקיים מצות עשה בשלימותן באופן שלא יפגע בעיקר חובתן.

וליסול לולב, וכן נוהגות לברך על כל מצות עשה שהזמן גרמא כשופר וסוכה ולולב, וכן ברכות התורה אף אם אינן חייבות לברך על ההלכות שהם צריכות ללמוד, וכן ברכות קריאת שמע אע"פ שפטורות ממצות ק"ש, ובודאי ענין גדול גם לנשים לקרא ק"ש בזמנה, ואחרי זמן תפלה יתכן שאסור להן לברך ברכות ק"ש, ומצות ק"ש בזמנה היא לא פחות ממצות שופר ולולב, אבל צריך זהירות שלא יהא הידורן במצוות על חשבון עיקר חובתן, כי התורה פטרה אותן ממצות ק"ש בזמנה כדי שתהא פנויה לסייע לבעלה ולבניה לקיים חובתן, וכן בשאר ההידורים אפי' למוסר ויראת שמים ועשיית חסד ושאר מצוות שבין אדם לחבירו צריכות להזהר שלא יהא זה על חשבון חובתן, לסייע

קדושה של שבת

"חלק ד' עמו יעקב חבל נחלתו", על עם ישראל יש השגחה מיוחדת ישירה מאת הקב"ה, רק בהם הוא חפץ ורק אותם הוא אוהב, - ופעם אמר הרב זללה"ה שזוהי ג"כ בכלל מצות זכירת יציאת מצרים, דאף שעיקר המצוה היא זכרון הנסים והחסדים, וכמו שאמרו למען תספר, אבל בנוסף לכך יש בזה

מלבד שהקב"ה שומע תפילת כל פה, הנה בבקשות של עם ישראל התפילה נשמעת באהבה רבה לאין שיעור, ביציאת מצרים הקב"ה לקח את עמו ישראל שהם יהיו עמו של הקב"ה, וכדכתיב ולקחתי אתכם לי לעם, והיינו שכל האומות מונהגים ע"י מלאכים, שריהם של אותה אומה, אבל עם ישראל

כל חי להיות לכם לא' אני ד' א",
 ושאל הרב זללה"ה היכן מצאנו שיש
 כזו נבואה שהקב"ה ישמיע לעתיד לבא
 כמו שהיה במעמד הר סיני אנכי ד',
 והשיב שכיון שכל מטרת יציאת מצרים
 היא ולקחתי אתכם לי לעם, ומכיון
 שכתוב שלעתיד לבא "לא יאמר עוד חי
 ד' אשר העלה את בני ישראל מארץ
 מצרים כי אם חי ד' אשר העלה וגו'",
 א"כ על כרחך שיאמר שוב אנכי ד', מזה
 שיפסיקו לומר את הלהיות לכם לא'
 שנאמר ביציאת מצרים, זהו סימן שיהיה
 להיות לכם לא' שנית.

עוד ענין עמוק והוא להזכיר מה
 שנתחדש ביציאת מצרים שהקב"ה בחר
 בנו להיות עמו וחבל נחלתו.

ויש להוסיף שזהו מה שאומרים באמת
 ויציב שנחמד ונעים הדבר הזה
 עלינו, וגם נורא ואדיר, ולכאורה נעים
 ונורא לא הולך ביחד, אלא מצד אחד
 נחמד ונעים להרגיש מעלה זו ולעומת
 זה נורא הדבר שאנחנו מייצגים את
 כבוד הקב"ה בעולם.

ובקדושה של שבת אומרים "והוא
 ישמיענו ברחמיו שנית לעיני

